

Lausuntopyyntö STM 2015

1. Vastaajatahon virallinen nimi

Vastaajien määrä: 1

Nimi

- Uudenmaan liitto

2. Vastauksen kirjanneen henkilön nimi

Vastaajien määrä: 1

Nimi

- Tero Suursalmi, lakimies

3. Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot

Vastaajien määrä: 1

Nimi	Asema organisaatiossa	Matkapuhelin	Sähköposti
Ossi Savolainen	Maakuntajohtaja	040 589 8415	ossi.savolainen@uudenmaanliitto.fi

4. Lausuntopyyntöä käsittelevä päivämäärä toimituksessa

Vastaajien määrä: 1

01.02.2016

5. Toimielimen nimi

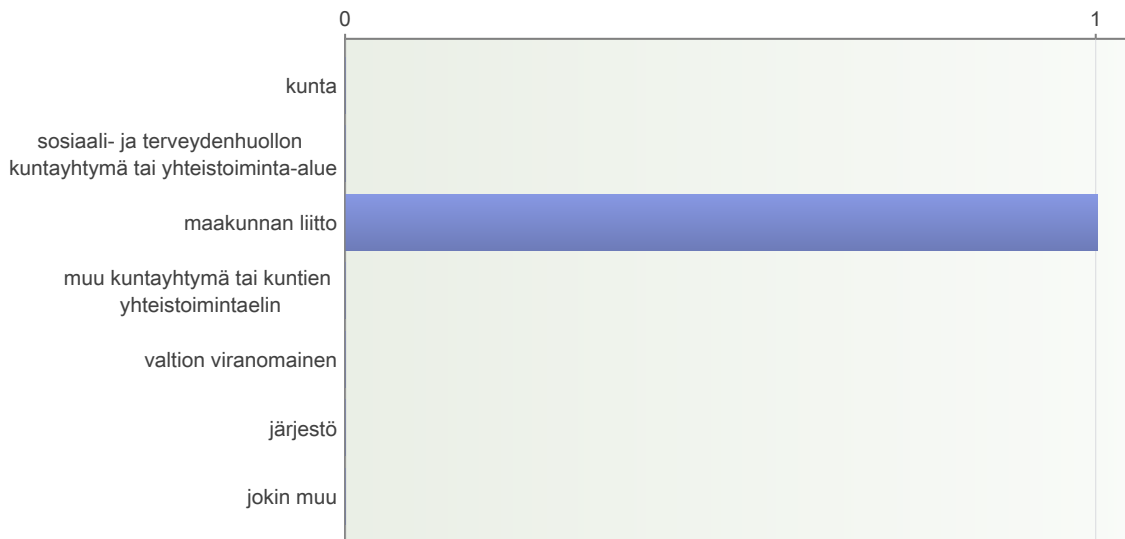
Vastaajien määrä: 1

Nimi

- Maakuntahallitus

6. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

7. Kunta numero tilastokeskuksen luokituksessa

Ei vastauksia.

8. 1. Hallituksen aluejakolinjauksen mukaan perustettavat itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajaon pohjalta. Onko nykyinen maakuntajako oikea peruste itsehallintoalueiden muodostamiselle?

Vastaajien määrä: 1

9. 2. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

Vastaajien määrä: 1

- Uudenmaan liiton näkemyksen mukaan aluehallinnon rakennemuutos edellyttää myös hallintorakenteiden uudistamista. Liitto on usean vuoden ajan johdonmukaisesti tukenut aluehallinnon kokonaisuudistamista. Lähtökohtana siinä on ollut aluehallinnon tarkastelu kokonaisuutena, jotta voidaan nähdä koko väliportaan hallinnon kehittämisen mahdollisuudet. Tulevan aluehallinnon on toivottu olevan selkeämpi ja nykyistä yksinkertaisempi, jotta siitä muodostuisi konkreettiseen aluejakoon perustuva kansanvaltainen aluehallinto. Tavoitteena on ollut, että maa ei ole pilkottu erilaisiin alueisiin eri hallintosektoreiden toimialoilla ja että hallinnollisten toimijoiden lukumäärä on nykyistä pienempi.

Itsehallintoalueita muodostettaessa lähtökohtana on oltava niiden monitoimialaisuus sekä taloudellinen, väestöllinen ja toiminnallinen kestävyys pitkälle tulevaisuuteen. Itsehallintoalueiden tulee olla sopivia ja luontevia kokonaisuuksia niille osoitettavien alueellisten tehtävien hoitamiseen. Itsehallintoalueilla tulee olla riittävä väestöpohja, sosiaali- ja terveystalouden infrastruktuuri ja taloudellinen kantokyky, jotta ne pystyvät järjestämään suunnitellut palvelut tuloksellisesti ja kansalaisten kannalta tasapuolisesti.

Väestöpohjan ja taloudellisen kantokyvyn näkökulmasta nykyisiä sairaanhoitopiirejä ja maakuntia on liikaa. Sosiaali- ja terveystalouden (SoTe) toteutuksen näkökulmasta jokaisen itsehallintoalueen pitää kyetä vastaamaan itsenäisesti sosiaalihuollon ja terveydenhuollon ympärivuorokautisesta päivystyksestä. Kattavasti toteutettu päivystys edellyttää henkilöstön saatavuuden ja talouden vakauden näkökulmasta yli 200 000 asukkaan väestöpohjaa koko maan tasolla. Tämän perusteella alueiden lukumäärän tulee olla nykyistä maakuntajakoa huomattavasti pienempi. Koska uudistusta ollaan toivottavasti tekemässä vähintään usean vuosikymmen näkökulmasta, voidaan nykyistä maakuntajakoa pitää ongelmallisena. Pienimmän ja suurimman alueen kokoero on tällä hetkellä lähes 30-kertainen. Osa 18 alueista tulee jäämään liian pieniksi jo nyt, jotta niillä voitaisiin taata perustuslain 19 §:n mukaisten hoitoon pääsyn ja palveluihin sekä muut huolenpitoon liittyvät tavoitteet koko maassa yhdenvertaisella tavalla.

Uudenmaan liiton käsityksen mukaan asukkaiden perusoikeuksien, talouden ja toiminnallisuuden näkökulmasta itsehallintoalueita on lukumäärältään liikaa. Uusimaa on maakuntana sopivan kokoinen väestömäärältään,

resursseiltaan ja kantokyvyllään toimimaan itsehallintoalueena.

Suuret kaupungit ja erityisesti pääkaupunkiseutu poikkeavat esimerkiksi väestöpohjaltaan sekä elinkeino- ja yhdyskuntarakenteeltaan muusta Suomesta. Uudenmaan maakunta on väestömäärältään 23 kertaa suurempi kuin pienin maakunta.

Itsehallintoalueratkaisun on palveltava myös suurten kaupunkiseutujen kehittämistä, muuten uudistukselle asetetut, erityisesti taloudelliset tavoitteet jäävät toteutumatta. Suurten kaupunkien kasvavat väestöennusteet, segregaatiokehitys, syrjäytymisestä johtuvat ilmiöt ja maahanmuutto poikkeavat muusta maasta.

Uusimaa tarvitsee oman keskusalueensa kuten muutkin maakunnat. Maakuntien ja suurten kaupunkien kehittäminen eivät ole ristiriidassa toistensa kanssa. Pääkaupunkiseudulla on merkittävä rooli sekä Uudenmaan itsehallintoalueen sisällä että kansallisesti ja siksi sen tehtävät tulee ottaa huomioon itsehallintolainsäädännössä. Kansainväliset trendit osoittavat, että keskuskaupunkien merkitys kansantalouden kannalta korostuu ja samalla alueista on muodostumassa yhä laajempia. Jatkuvasti tiivistyvä työssäkäynti kytkee pääkaupunkiseudun ja muut Uudenmaan kunnat kiinteästi yhteen. Uudenmaan kunnista ainoastaan Hanko ja Raasepori eivät tällä hetkellä kuulu Helsingin työssäkäyntialueeseen, vaikka niiden muu asiointi ja erilaiset hallinnolliset toiminnot suuntautuvatkin pääkaupunkiseudulle tai muualle Uudellemaalle.

Uudenmaan liitto näkee, että aluehallintouudistus tulee toteuttaa valtioneuvoston linjaamalla tavalla ottaen yllä mainitut näkökohdat huomioon.

10. 3. Tämä kysymys vain kuntien valtuustoille: Hallituksen aluejakolinjauksen mukaan perustettavat itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajaon pohjalta. Minkä nykyisen maakunnan pohjalta muodostettavaan itsehallintoalueeseen kuntanne katsoo perustelluksi kuulua? (liite: Manner-Suomen maakunnat)

Ei vastauksia.

11. 4. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

Vastaajien määrä: 1

- Kysymys on esitetty vain kunnille.

12. 5. Itsehallintoalueet järjestävät sote-palvelut joko yksin tai lailla säädettyjen kolmen itsehallintoalueen täytyy järjestää palvelut yhdessä sopimalla toisen itsehallintoalueen kanssa. Sosiaali- ja terveydenhuollossa on jatkossa maassa 15 selkeää alueellista kokonaisuutta, joilla sote-palvelut järjestetään. Miten arvioitte tehtyä ratkaisua?

Vastaajien määrä: 1

- Itsehallintoalueuudistuksen eräänä keskeisenä tavoitteena on ollut saattaa SoTe -palvelujen järjestäminen taloudellisesti kestäväälle pohjalle siten, että kansalaisten yhdenvertaiset palvelut turvataan. Tätä on tavoiteltu muun muassa Paras-hankkeilla ja kuntaliitoksilla. Toimet ovat olleet oikeansuuntaisia mutta riittämättömiä.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on useiden vuosien ajan todennut, että vasta noin 200 000-400 000 asukkaan väestöpohja on riittävä takaamaan SoTe -palvelujen laadun ja tarjoamaan myös vaativat palvelut. Lisäksi palvelut tulee tuottaa kustannustehokkaasti. Nyt esitetyssä 18 itsehallintoalueen mallissa isosta osasta alueista tulisi väestöltään liian pieniä, joten ne joutuisivat järjestämään SoTe -palvelut naapuri-itsehallintoalueen kanssa.

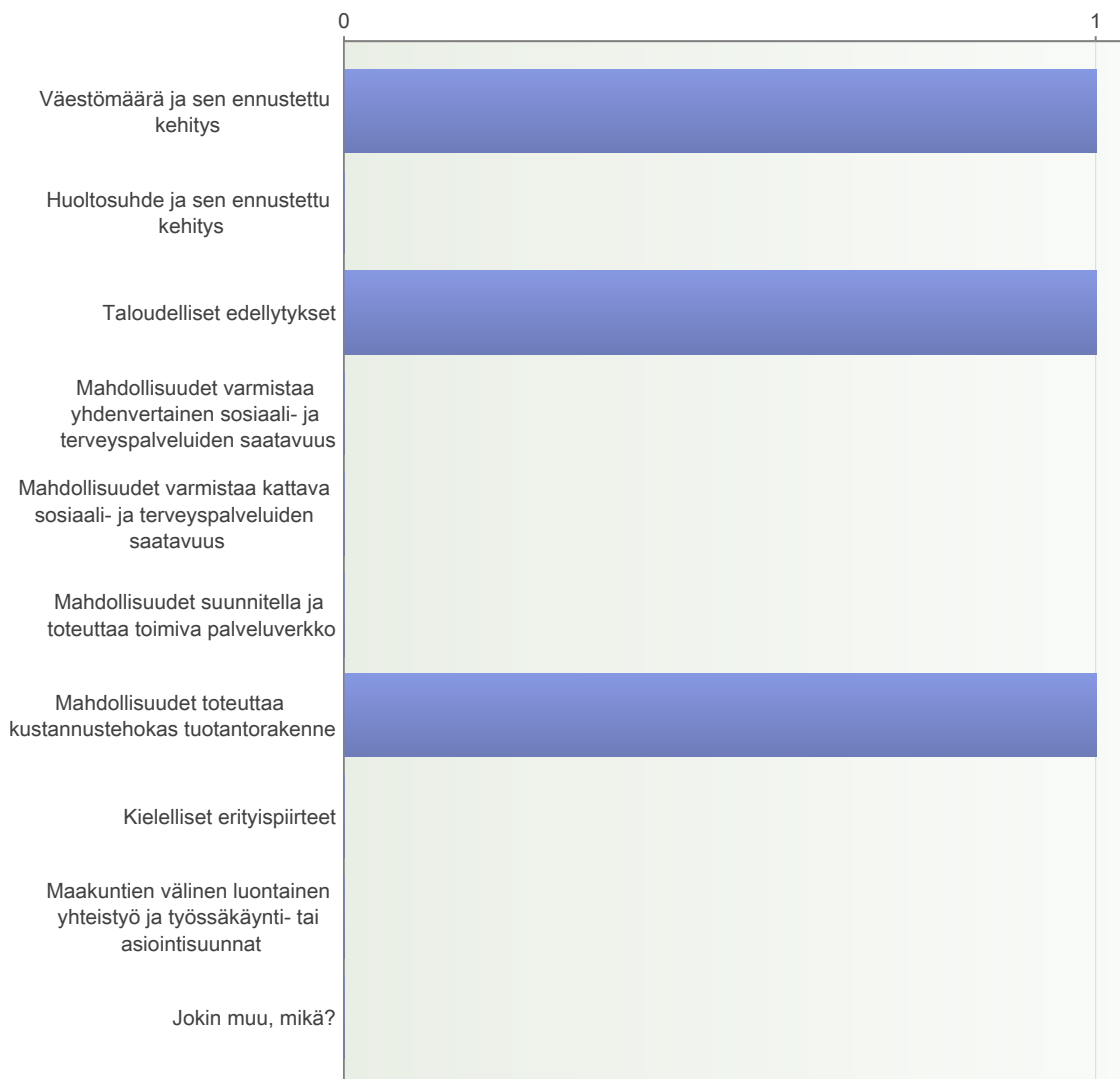
Ratkaisuna 15 SoTe -alueen ja 18 itsehallintoalueen yhdistelmä ei toimi. Uudenmaan liitto näkee, että itsehallintoalueiden tulee olla riittävän suuria ja kantokyvyiltään niin vahvoja, ettei niiden ole tarpeen hankkia SoTe -palveluita naapurialueilta. Toisaalta uudistuksen jälkeenkin kunnille jää edelleen merkittäviä hyvinvoinnin ja ennaltaehkäisyn tehtäviä. Näin ollen nyt suunnitellusta mallista on tulossa poliittisen päätöksenteon ja hallinnon osalta sekava. Myös kansalaisen näkökulmasta päätöksenteko jää epäselväksi.

Itsehallintoalueilla, joissa SoTe -järjestämisvastuu ei ole niillä itsellään, jouduttaneen muutamassa vuodessa väistämättä tekemään uusia ratkaisuja sekä itsehallinto- että SoTe-alue- ja aluerajausten osalta. Jos järjestämisvastuun suunniteltuun jakamiseen kuitenkin päädytään, SoTe -alueiden kriteereinä tulee olla riittävä yhteenlaskettu väestömäärä, taloudelliset edellytykset ja mahdollisuus muodostaa kustannustehokas tuotantorakenne.

Uudenmaan osalta on alueen mittakaavan johdosta harkittava SoTe -palvelujen osalta myös sitä, että itsehallintoalueen sisällä olisi erillisiä tuotantoalueita. Nykyistä HUS:n toiminta- aluetta ei tule hajottaa. Aluehallintouudistuksen valmisteluvastuun Uudellamaalla tulee olla riittävän laaja-alaisen organisaation vastuulla. Uudenmaan liitto katsoo myös, että ne SoTe -alueet tai maakunnat, jotka eivät itsenäisinä pysty muodostamaan täyden palvelun itsehallintoalueita, sulautetaan sellaisiin alueeseen, jotka kykenevät kantamaan vastuun väestön palveluista.

13. 6. Minkä kriteerien perusteella tulisi päättää siitä, mitkä kolme itsehallintoaluetta järjestävät sosiaali- ja terveyspalvelut muiden itsehallintoalueiden kanssa? Voit valita yhden tai useampia

Vastaajien määrä: 1

14. 7. Itsehallintoalueet tulevat tarvitsemaan yhteistyökumppaneita palveluiden järjestämisessä.

Mikä tai mitkä ovat alueellenne luontaiset yhteistyösuunnat?

Vastaajien määrä: 1

- 1 Aluekehitys

Alueellisen yhteistyön näkökulmasta Uusimaa on erityisasemassa. Alueella sijaitsee maan pääkaupunki Helsinki sekä merkittävä osa kansallisista instituutioista ja suuryritysten pääkonttoreista. Suurin osa tavaraliikenteestä, viennistä ja tuonnista, kulkee Uudenmaan satamien kautta. Valtakunnan tärkeimmät liikenneväylät sijaitsevat Uudellamaalla, minkä lisäksi EU:n TEN-T verkoston kaksi pääväylää kulkevat ja risteävät siellä.

Elinkeinojen kehittämisessä tärkeitä kumppaneita ovat luontaiset työssäkäyntialueet Varsinais-Suomi, Kanta-Häme, Pirkanmaa, Päijät-Häme sekä TKI-toiminnan osalta Tampere ja Turku. Kansainvälisen kilpailukyvyyn edistämisen ja kasvuvyöhykkeiden näkökulmasta keskeisiä ovat Kymenlaakso, Varsinais-Suomi, Kanta-Häme ja Pirkanmaa. Kansainvälisessä edunvalvonnassa tärkeitä suuntia ovat Itämeren alue ja erityisesti Tallinna sekä Pietari. Koko kansakunnan kannalta on tärkeää, että uusmaalaiset TKI-toimijat ovat aktiivisessa kontaktissa EU-instituutioihin Brysselissä, sillä esimerkiksi lähes 75 % Suomen saamasta Horizon2020 -rahoituksesta kohdentuu Uudellemaalle.

EU:n ohjelmaperusteisen rahoituksen välittämisen tehtävät tulee jatkossakin hoitaa yhtä itsehallintoaluetta laajemmalla yhteistoiminta-alueella. Nykyisellä rahoitusvolyymin tasolla sopiva välittävien toimielinten määrä koko maassa on 4 itsehallintoaluetta. Tällöin yksi itsehallintoalue kullakin suuralueella hoitaisi sekä ESR- ja EAKR- rahoituksen hallinnoinnin. Sille tulisi keskittää sekä välittävän viranomaisen tehtävät että myös tällä hetkellä TEM:n itse toteuttamia hallintoviranomaisen tehtäviä ainakin osittain. Etelä-Suomessa Uudenmaan itsehallintoalue hoitaisi jatkossakin EU -rakennerahastojen välittävän viranomaisen tehtävät yhteistyössä Varsinais-Suomen, Kanta-Hämeen, Kymenlaakson, Päijät-Hämeen ja Etelä-Karjalan kanssa. Lisäksi Uudenmaan liitto pitää tärkeänä, että Uusimaa vastaa jatkossakin suurille kaupungeille suunnatusta kestävästä kaupunkikehittämisestä 6Aika- ohjelmarahoituksesta.

Maaseutu- ja kalatalousrahoituksen osalta Uudenmaan liitto puoltaa vastaavanlaista tehtävien kokoamista kansallisella tasolla. Siinä yhteydessä tulee varmistaa maksimaalinen synergia ja yhteensovitus myös edellä mainittujen rahastojen suhteen tehokkaan kokonaisuuden kannalta.

2 Aluesuunnittelu ja liikenne

Maankäytön ja liikennesuunnittelun näkökulmasta Uudellemaalle keskeisiä kumppaneita ovat naapuriliitot ja Pirkanmaa. Kasvukäytävien kehittämisen kannalta tärkeitä yhteistyökumppaneita ovat edellä mainittujen liittojen lisäksi Turun, Tampereen ja Kotkan suunnat sekä kansainvälisesti Tukholman, Tallinnan ja Pietarin alueet.

Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen aiesopimusyhteistyön (MAL) kannalta merkittäviä kumppaneita ovat Helsingin seudun liikenne ja Helsingin seudun ympäristöpalvelut. Merialuesuunnittelua tehdään yhteistyössä erityisesti Kymenlaakson kanssa sekä muiden rannikkomaakuntien kanssa.

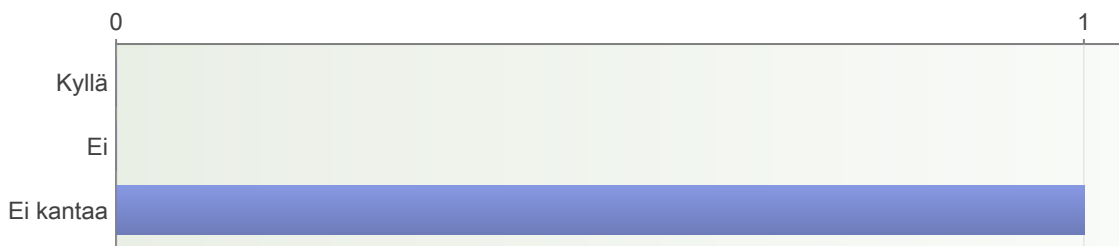
3 Kansainvälinen yhteistyö

Uudenmaan luontaisia yhteistyösuuntia ovat kansainvälisen edunvalvonnan kannalta Uudenmaan liiton hallinnoiman Helsinki EU Officein sopimuskumppanit eli maakunnista Kanta-Häme, Päijät-Häme ja Kymenlaakso. Toimiston toimintaan osallistuvat laajasti myös alueen korkeakoulut.

Kansainvälisten Itämeren alueen verkostojen osalta luontaiset yhteistyösuunnat Suomessa ovat itä-länsi - suunnassa Varsinais-Suomesta Kymenlaaksoon ja Etelä-Karjalaan ulottuva vyöhyke sekä pohjois-etelä - suunnassa Helsingistä Tampereen kautta Vaasaan kulkeva vyöhyke. Näiden vyöhykkeiden maakunnat kuuluvat pääosin myös Itämeren alueen hankkeisiin.

15. 8. Jos se itsehallintoalue, johon katsotte kuntanne kuuluvan, osoittautuu myöhemmin tehtävän päätöksen johdosta sellaiseksi itsehallintoalueeksi, joka ei vastaa itsenäisesti sote-palvelujen järjestämisestä, onko sillä vaikutusta kunnan kantaan siitä, mihin itsehallintoalueeseen kunnan tulisi kuulua?

Vastaajien määrä: 1

16. 9. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

Vastaajien määrä: 1

- Kysymys on esitetty vain kunnille.

17. 10. Hallituksen linjauksen mukaan itsehallintoalueille osoitetaan sosiaali- ja terveydenhuollon lisäksi 1.1.2019 lähtien seuraavat tehtävät: pelastustoimen tehtävät, maakuntien liittojen tehtävät ja ELY-keskusten alueellisen kehittämisen tehtävät sekä lisäksi mahdollisesti ympäristöterveydenhuolto. Mitä muita tehtäviä olisi mielestänne tarkoituksenmukaista siirtää itsehallintoalueille?

Vastaajien määrä: 1

- 1 Aluekehitys
1.1 Elinkeinot ja innovaatiot

Itsehallintoalueelle siirretään maakunnan liiton elinkeinoelämän toimintaedellytysten kehittämistehtävät sekä ELY-keskusten E-vastuualueen tehtävät, kuten pk-yritysten perustamista, kasvua ja kehittymistä tukevat tehtävät tilaaja-tuottaja malliin pohjautuen. Itsehallintoalueelle siirretään ELY-keskuksilta myös maa- ja metsätalouden kilpailukyvyyn parantamiseen sekä kalatalouden ja muiden maaseudun elinkeinojen edistämiseen ja ELY:n toiminnan strategiseen suunnitteluun liittyvät tehtävät.

Itsehallintoalue vastaa alueen strategisten kehittämistavoitteiden (aiemmin maakuntasuunnitelma ja maakuntaohjelma) valmistelusta yhteistyössä kuntien, valtion viranomaisten ja alueiden kehittämiseen osallistuvien yhteisöjen ja järjestöjen sekä muiden tahojen kanssa. Itsehallintoalue vastaa alueellisten tutkimus- ja innovaatiostrategioiden (RIS3) laatimisesta ja osallistuu valtion ja kuntien kanssa tehtäviin kasvusopimuksiin. Itsehallintoalueella on myös erilliset elinkeinojen kehittämiseen kuten matkailuun ja luoviin aloihin liittyvät tehtävät.

Uudenmaan suurten kaupunkien osalta on tärkeää, että itsehallintoalue turvaa niiden kilpailukyvyyn ja elinvoiman kehittämisen, mikä on myös kansallisen edun mukaista. Itsehallintoalueen tulee vastata strategisesta koko alueen käsittävästä elinkeinopolitiikasta, jolloin kunnat voivat jatkaa oman aktiivisen elinkeinopolitiikkansa toteuttamista.

1.2 Rahoituspalvelut

Itsehallintoalueelle siirretään rakennerahastojen hallinnointitehtävät maakunnan liitoilta ja ELY-keskuksilta EAKR- ja ESR- rahastoja koskevien tehtävien osalta. Samoin ELY-keskuksilta siirretään itsehallintoalueelle maaseuturahaston ja kalatalousrahaston hallinnointia koskevat tehtävät. Rakennerahasto-ohjelmien hallinnointi, rahoitus- ja maksatustehtävät keskitetään valtakunnallisesti 4 itsehallintoalueeseen. Lisäksi tulee harkita hallintoviranomaistehtävän siirtoa ministeriöiltä itsehallintoalueille.

Vastaavasti ELY-keskusten yritysrahoitus siirretään Itsehallintoalueelle tehtävien keskitettyä hoitamista varten. Maakunnan liitoilta siirretään itsehallintoalueelle Euroopan alueellisen yhteistyö-ohjelmien hallinnointi- ja ohjaustehtävät sekä strategisten EU-rahoitteisten hankkeiden valmistelu- ja toimeenpanotehtävät.

Kansallisena kasvu- ja innovaatorahoittajana toimii jatkossakin itsenäisesti TEKES.

1.3 Työ ja osaaminen

Itsehallintoalueelle siirretään ELY-keskusten työvoiman koordinointiin, työvoimakoulutuksen suunnitteluun, hankintaan ja työllisyyden hoitoon sekä työllisyyden rakenteen ja muutoksen seurantaan liittyvät tehtävät. Erityisen haasteellista on suunnitella työnjako itsehallintoalueen ja kuntien välillä koskien TE-toimistojen nykyisiä tehtäviä. Vaikeasti työllistettävien henkilöiden osalta yhteys tarvittaviin SoTe -palveluihin on ilmeinen. Toisaalta tulee ottaa huomioon, että työssäkäyntialueet ovat aina yhtä suurtakin kuntaa huomattavasti laajempia.

Maakunnan liitoilta siirretään Itsehallintoalueelle alueellisen pitkän ja keskipitkän aikavälin koulutustarpeiden ennakoinnin yhteensovittaminen ja alueellisten koulutustavoitteiden valmistelu sekä ELY-keskuksilta osaamiseen liittyvät tehtävät. Itsehallintoalueelle siirretään myös ELY-keskuksilta kotouttamislain mukaiset toimeenpano-, seuranta- ja yhteensovitustehtävät. Itsehallintoalueelle siirretään edelleen maakunnan liiton kulttuurista koskevien suunnitelmien ja kehittämistoimenpiteiden yhteensovittaminen osana aluekehittämistä.

Kasvava maahanmuutto asettaa Uudellemaalle erityistarpeita.

1.4 EU- ja kansainväliset asiat

Uudenmaan merkitys korostuu kansainvälisissä tehtävissä koko Suomen näkökulmasta. Maakunnan liitolta on syytä siirtää Itsehallintoalueelle kansainväliset asiat, kuten Uudenmaan liiton hallinnoima Etelä- Suomen alueen Brysselin EU Office'n ylläpito ja kansainvälisten verkostojen jäsenyydet sekä alueen kahden tai useamman väliset kansainväliset sopimukset.

2 Maakäyttö, asuminen, liikenne ja ympäristö (MALY)

2.1 Maakuntakaava ja toteuttamissuunnitelma

Maakuntakaava ja toteuttamiskaava/-suunnitelma sisältävät nykyiset maakunnan liiton aluesuunnittelun tehtävät, ELY:n kuntien alueidenkäytön suunnittelun edistämisen ja ohjaustehtävät sekä rakennustoimen järjestämisen edistämisen ja ohjaustehtävät ja rakennusperintöavustukset, mitkä kaikki tulee jatkossa siirtää itsehallintoalueelle. Alueidenkäytön osalta liiton näkemyksen mukaan on tarpeen laatia koko Uudenmaan

käsittävä strateginen maakuntakaava, jossa osoitetaan merkittäviä seudullisia linjauksia. Niiden niin halutessa, metropolialueen 14 kuntaa tai 3 suurinta kaupunkia voidaan ottaa tarkemmin huomioon toteuttamiskaavassa/ -suunnitelmassa, jonka pohjalta itsehallintoalue, valtio ja kunnat tekevät MAL-sopimukset. Maakuntakaava ja sen toteuttamiskaava/ -suunnitelma voivat kyseisten kuntien niin halutessa korvata myös Helsingin seudun eilakisääteisen maankäyttösuunnitelman (MASU).

2.2 Liikennejärjestelmä- ja joukkoliikennesuunnittelu

Itsehallintoalueelle siirretään koko Uudenmaan itsehallintoalueen liikennejärjestelmä- ja joukkoliikennesuunnittelutehtävät. Tällöin koko Uuttamaata voidaan suunnitella yhtenä kokonaisuutena hyödyntäen aidosti yhtenäistä maankäytön ja liikenteen suunnittelua. Näin ollen koko metropolialueen liikennesuunnittelu tehdään saman tahon toimesta, joka vastaa myös maankäytön suunnittelusta kohdassa 2.1. mainitulla tavalla. Samalla myös kansalliset ja kansainväliset yhteydet sekä niiden kehittäminen voidaan ottaa huomioon kattavammin.

2.3 Maa- ja asuntopolitiikka

Metropolialueen strategisten maa- ja asuntopoliittisten tehtävien tulee kuulua itsehallintoalueelle. Alueelle on tarpeen laatia yhteiset maapoliittiset linjaukset ja asumisen strategia, jotta turvataan riittävän asuntotuotannon edellytykset. Kunnat vastaavat edelleen omalta osaltaan maa- ja asuntopolitiikasta.

2.4 Ympäristötehtävät

Itsehallintoalueelle siirretään maakunnan liiton ympäristötehtävät, jotka koostuvat pääosin maakuntakaavoitusta ja sen toteutusta palvelevista tehtävistä sekä lausuntojen antamisesta. ELY:n osalta itsehallintoalueelle on tarpeen siirtää alueellinen ympäristön tilan seuranta, ympäristönsuojelu, luonnonsuojelu, kulttuuriympäristön hoito sekä vesivarojen käyttö ja hoito. Myös HSY:n ilmastoasiat on syytä siirtää itsehallintoalueelle, mikä tukee edellä kohdissa 2.1 - 2.3 mainittuja kaavoitus- ja liikennetehtäviä.

3 Tehtävät, joita ei tulisi siirtää Itsehallintoalueelle

Uudenmaan liiton näkemyksen mukaan lähellä asiakkaita olevia ja paikallistuntemusta edellyttäviä operatiivisia tehtäviä ei ole syytä siirtää Itsehallintoalueelle. Näitä tehtäviä ovat:

Rakennusvalvonta: Se on toiminnallisesti ja lainsäädännöllisesti tiiviisti kytkeytynyt kunnalliseen kaavoitukseen sekä ympäristön- ja terveydensuojeluun. Toimintojen rajapintoja ja muuta yhteistyötä voidaan parhaiten kehittää kuntien puitteissa. Samalla myös turvataan kunnissa tarvittava saumaton yhteistyö mm. tonttutuotannon tarpeiksi. Yhdessä kaavoituksen kanssa rakennusvalvonta muodostaa tulevaisuuden kunnan elinvoimaisuuden keskeisen ytimen.

Ympäristöterveydenhuolto ja -suojelu: Ympäristöterveydenhuollon päätehtävänä on kunnan asukkaiden suojelu ympäristöltä aiheutuvista haitoilta, mikä edellyttää paikallisen tason yhteistyötä mm. rakennusvalvonnan kanssa. Vastaavasti kunnassa tapahtuva ympäristönsuojelutyö edellyttää vuoropuhelua muiden toimialojen kanssa. Sillä on toiminnallinen yhtymäkohta myös jätehuollon kanssa.

Jätehuolto: Jätehuolto on osa kunnan teknistä toimialaa ja maankäyttöä, minkä lisäksi sillä on rajapinnat ympäristön- ja terveydensuojelun kanssa. Nykyisin jätehuoltoa toteutetaan varsin usein ylikunnallisessa yhteistyössä paikalliset tarpeet huomioiden. Sopimusperusteinen kuntayhteistyö on osoittautunut toimivaksi ratkaisuksi, joten toimintamallia ei ole syytä hajottaa.

Vesihuolto: Vastaa edellä jätehuollon kohdalla esitettyä.

Joukkoliikenteen järjestäminen: Joukkoliikenteen operatiivinen toteuttaminen tulee jättää edelleen kuntien toimesta hoidettavaksi.

Lupa- ja valvonta-asiat: Paikallista asiantuntemusta edellyttävien tehtävien lupa- ja valvonta-asiat on tarkoituksenmukaista suorittaa kuntatasolla osana edellä mainittuja kuntien hoitamia tehtäviä. Itsehallintoalueelle ei tule siirtää niitä valvonta-/tai lupa-asioita, jotka eivät välittömästi kytkeydy itsehallintoalueelle siirtyviin tehtäviin.

Toisen asteen koulutus ja ammattikoulutus: Uudellamaalla on suuri määrä koulutuksen järjestäjiä. Mahdolliset toimintojen siirrot on syytä ajoittaa aluehallintouudistuksen myöhempään vaiheeseen tulevaisuudessa.

Palkkaturva-asiat: Tulee keskittää yhdelle valtiolliselle taholle, koska kyseessä on vakuutusluonteinen tehtävä.

TEKES -rahoitus: Rahoituksen ainoana kriteerinä tulee olla yritystoiminnan kannattavuus, ei aluepolitiikka.

Ympäristöministeriön 18.12.2015 selvitys siirrettävistä tehtävistä tukee Uudenmaan liiton edellä esittämää kantaa (s. 19). Sen mukaan ”voi olla perusteltua, että metropolialueella olisi joitakin muista itsehallintoalueista poikkeavia tehtäviä ja rakenteita”. Erityisesti Uudellamaalla edellä mainittujen tehtävien volyyymi on niin merkittävä, että ne voidaan parhaiten suorittaa nykyisellä tavalla kuntien toimesta. Samalla voidaan välttää valtavan suuren hallintokeskittymän syntyminen.

18. 11. Millä keinoin tulisi varmistaa itsehallintoalueiden ja kuntiin jäävien tehtävien välinen yhteys hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä?

Vastaajien määrä: 1

- Nykytilanteessa terveydenhuoltolain mukaan kunnan ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymän on päätöksenteon ja ratkaisujen valmistelussa arvioitava ja otettava huomioon tehtävien päätösten ja ratkaisujen vaikutukset väestön terveyteen ja sosiaaliseen hyvinvointiin. Lisäksi laki määrittelee kunnan tehtävät terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun siirtyessä Itsehallintoalueelle kunnille on edelleen jäämässä järjestämisvastuu muun muassa varhaiskasvatuksesta, peruskoulutuksesta, vapaa-ajan palveluista ja kaupunkikehityksestä. Näillä toimialoilla on suuri merkitys hyvinvoinnin ja terveyden edistäjänä.

Mikäli terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tehtäviä jää edelleen kunnille uudistuksen jälkeenkin, on itsehallintoalueet veloitettava riittävään yhteistyöhön kuntien kanssa. Kuntien ja itsehallintoalueiden yhteistyö on syytä turvata lakimuutoksiin.

19. 12. Vapaamuotoisia huomioita hallituksen aluelinjauksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Kysymykseen on jo vastattu kohdissa 8.1 ja 9.2 (kysymykset 1. ja 2.).

20. 13. Vapaamuotoisia huomioita hallituksen rahoituslinjauksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Lähtökohtana itsehallintoalueiden rahoitusmallissa täytyy olla, ettei asukkaiden kokonaisverorasitus kasva muutosten johdosta. Muutokset tulee toteuttaa nykyisen veroasteen ”sisällä” siten, että edellä mainittu edellytys täyttyy.

Itsehallintoalueille tulevien tehtävien rahoituksen on seurattava siirtyvien tehtävien mukana. Toisaalta myös kuntien tulee voida selvittää niille muodostuvista tehtävistä ja siksi niille tulee turvata riittävät resurssit. Näin ollen kuntaverolle ei ole syytä asettaa kattoa. Kuntien asukkaiden verotuksen kiristyminen voidaan estää, toisin sanoen rahoitusvajaus kattaa, hyödyntämällä järjestelmämuutostasauksa. Muutoin kuntien tulojen ja menojen suhde kunnille muodostuviin tehtäviin voisi muodostua hyvinkin erilaiseksi; osassa kuntia verotusta olisi tarpeen kiristää, kun taas joissakin kunnissa sitä voitaisiin jopa alentaa. Järjestelmämuutoksesta hyötyvien kuntien osalta järjestelmämuutostasauksen tulee olla negatiivinen. Järjestelmämuutostasauksen tulee sisältyä joka tapauksessa tehtäviin muutoksiin kuntien valtionosuusjärjestelmässä.

Uudenmaan liitto pitää kunkin itsehallintoalueen omaa verotusoikeutta lähtökohtaisesti parhaana ratkaisuna. Oma verotusoikeus edellyttää kuitenkin riittävää kantokykyä, joka puolestaan edellyttää riittävän laajaa väestöä ja muita riittäviä alueellisia resursseja.

Uudellamaalla on omaan verotusoikeuteen riittävät edellytykset. Näin ei kuitenkaan ole asian laita suurimmassa osassa muita tulevia itsehallintoalueita. Tämä tosiasia ei saa kuitenkaan johtaa siihen, että Uudenmaan itsehallintoalue joutuu tosiasiallisesti rahoittamaan muita itsehallintoalueita. Sen estämiseksi valtionosuudet tulee osaltaan jäädyttää nykyiselle tasolle. Muu ratkaisu vähentäisi olennaisesti Uudenmaan resursseja toimia veturina koko maan parhaaksi. Uudellamaalla on ollut ja on tulevaisuudessakin erityinen merkitys koko Suomen menestymisen kannalta.